

Veranderingen in de flora van Nederland in de twintigste eeuw

Jelle van Dijk

Op 16 november 2005 promoveerde Wil Tamis, woonachtig in Lisse en ook lid van onze vereniging, aan de universiteit van Leiden op het proefschrift *Changes in the flora of the Netherlands in the 20th century*. Dit proefschrift heeft terecht veel aandacht gekregen in de landelijke dagbladers. Dat niet zozeer vanwege de gigantische hoeveelheid werk die aan het schrijven van dit proefschrift vooraf ging, maar vooral door de opmerkelijke uitkomsten van het onderzoek.

Gezeten onder het portretten van de medicus Boerhaave en de theoloog Gunning mocht ik de promotie meemaken. De opposenten (alleen bij promoties wordt dit woord anders beklemd dan in Van Dale staat aangegeven) gingen op één uitzondering na dan ook vooral in op de resultaten van Tamis' onderzoek.

De Nederlandse flora is nog nooit zo soortenrijk geweest als op dit moment. Dat komt vooral door het grote aantal soorten dat dankzij de opwarming zich vanuit zuidelijker streken in ons land kon vestigen. Ook 'ontsnapte' tuinplanten profiteren vermoedelijk van de opwarming. Het onderzoek van Tamis toont aan dat voornamelijk geen negatieve invloed van deze exoten op de inheemse flora zichtbaar is. Blijkbaar is er voldoende ruimte voor deze nieuwkomers. Dat is wel een ander geluid dan uit de rapporten van de IUCN (de internationale overkoepelende natuurbeschermingsorganisatie) naar voren komt. De IUCN stelt dat de verbreiding van exoten na de biotoopvernietiging de belangrijkste oorzaak is voor het afnemen van de biodiversiteit. Ook de laatste opponent, Ruud van

der Meijden van het Nationaal Herbarium, ging hier op in en vond dat de kandidaat nogal luchtig sprak over de toename van het aantal exoten. Helaas werd het betoog van Wil Tamis door de binnenkomende pedel in de kiem gesmoord.

Men zou verwachten dat de opwarming niet alleen de vestiging van zuidelijke soorten stimuleert, maar ook dat de noordelijke elementen in onze flora hierdoor moeilijke tijden doormaken. Voornamelijk is daar niets van gebleken. Soorten als Zevenster, Noordse zegge en Linnaeusklokje zijn nog steeds in ons land te vinden.

Toch staat de Nederlandse flora er niet goed voor. Dat blijkt wel uit het feit dat ongeveer 40% van de soorten op de Rode Lijst staat. Veel soorten worden dus in hun voortbestaan bedreigd of kunnen kwetsbaar en gevoelig worden genoemd. Wil Tamis noemt de verarming vanuit de belangrijkste oorzaak van de veranderingen in de Nederlandse flora. Ondanks het milieu- en natuurbeleid zet de opmars van plantensoorten van meer voedselrijke standplaatsen door. De soorten van vochtige, voedselarme situaties zijn nog wel in ons land te vinden, maar ze zijn zeldzaam geworden. Dat geldt bijvoorbeeld voor een soort van vochtige heidevelden als de Klokjesgentiaan. Daarentegen zijn soorten van voedselrijke milieus zoals Grote brandnetel en Perzikkruid overal in Nederland aan te treffen.

De laatste stelling bij het proefschrift luidt: het betogelen van tuinen moet beteugeld worden. Wellicht heeft Wil Tamis hierbij niet alleen aan planten gedacht, maar ook aan vlinders en een vogel zoals de Huismus.

Actieplan Huismus

Jelle van Dijk

Op 15 november was in alle kranten te lezen dat in Leeuwarden een Huismus was doodgeschoten die het gewaagd had een paar dominosteentjes omver te lopen. Dit bericht haalde zelfs *the Guardian*! De commotie hierover was nogal overdreven, maar het vormde wel een goede aanleiding om weer eens de aandacht op de Huismus te vestigen. In de laatste decennia is het aantal Huismussen in ons land gehalveerd. Dit leidde er toe dat deze soort in 2004 op de Rode Lijst werd geplaatst.

Vogelbescherming Nederland heeft hierna in navolging van eerdere beschermingsplannen (Lepelaar, Kerkuil, moerasvogels) ook een Actieplan Huismus opgesteld. Op 17 november werd dit actieplan door directeur Adri de Gelder overhandigd aan de burgemeester van Madurodam. Hierna werd een grachtenpand(je) onthuld dat voorzien was van een hele serie mini-nestkasten voor Huismussen. Een groep schoolkinderen bood daarna zelfgemaakte nestkasten aan die opgehangen werden in de bomen rond Madurodam, waardoor deze 'stad' hopelijk aantrekkelijker voor mussen zal worden.